

authoritatem. *Greg. Lop. in l. 2. tit. 6. p. 5. Barbos. l. 3. Jur. Eccles. cap. 15. num. 174.* Capitulum Sedevacante, quando ad ipsum solum, vel ad ipsum, & Episcopum spectat collatio; secus si solum ad Episcopum, nisi causa permutandi necessaria sit, vel Capitulum sit in quasi possessione conferendi, & admittendi tales permutationes. *Barb. l. 3. Jur. Eccles. cap. 15. n. 176.* Idem possunt Prælati exempti jurisdictionem in suo territorio absolutam, & independentem ab Episcopo exercentes. *Greg. Lop. in l. 2. tit. 6. p. 5. V. del Perlado. Suar. de Simon. lib. 4. cap. 32. n. 14. Gonz. in c. 7. h. t. n. 8.* Secus alii Prælati, etiam jus conferendi habentes, si non habent jurisdictionem quasi Episcopalem in Clerum, & populum, secluso privilegio, ut contra *Silo. V. Permutatio, 2. q. 2. Angel. n. 5. Sot. l. 9. q. 5. art. 2. tenent Gonz. in c. 7. h. t. n. 8. Barb. in cap. 5. eod. ex n. 8. & alii.* Etiam requiritur consensus illorum, qui jus habent conferendi eligendi, vel præsentandi ad beneficia, quippe illorum interest. Quod si consensum irrationabiliter præstare recusent, ab Ordinario admitti potest permutatio. *Azor p. 2. l. 7. c. 29. q. 32. Gare. de Benef. p. 11. cap. 33. n. 19. & 21. Gom. in c. 7. h. t. n. 8.* Permutationes triangulares, & quadrangulares, cum verè sint resignationes, solum coram Pontifice possunt fieri: solum enim permittuntur permutationes, quæ inter duas personas fiunt. Antequam possessio capiatur, debet permutatio publicari in Ecclesiis Cathedralibus, vel Parochialibus, intra quarum fines beneficia sita sunt, ex *Const. Greg. XIII. Humano, 5. Jan. 1573. Barb. l. 3. Jur. Eccles. cap. 15. n. 18. Gare. de Benef. p. 11. cap. 3. n. 289.*

185 Beneficia in quibus permutantes jus in re quæsitus habent, permutari possunt, etiamsi nondum illorum acceperint possessionem. *c. 17. de Præbend. in 6.* Et beneficia manualia, & commendata in perpetuum: nam tunc commenda vim Tituli habet. Si ad tempus sint commendata, requiritur autoritas illius, qui commendavit. *Barb. lib. 3. Jur. Eccles. cap. 15. n. 164.* Beneficium potest permutari in manibus Episcopi cum pensione Ecclesiastica erecta in titulum, quia habet naturam beneficium, si in titulum erecta non sit, posse in manibus Episcopi permutari, tenet *Barb. l. 3. Jur. Eccles. cap. 15. n. 178.* Requiritur autoritatem Apostolicam, tenet *Suar. lib. 4. de Sim. cap. 33. n. 4. & alii.* Cum pensione Laicali, nequidem Pontificem posse dicunt aliqui, quia esset simo-

nia Juris Divini, cum res spiritualis pro temporali daretur. Si aliquis tertius habeat gratiam expectativam in aliquo beneficio, ea non obstante, illud permutari valet, si fiat permutatio sine fraude, hoc est, ad excludendum præcisè expectantem. *c. un. h. t. in 6.* Licet enim tale beneficium verè vacet, non tamen aliter vacat, quam ex causa permutationis: ac proinde non debent conferri expectanti, sed alteri, qui beneficium permutavit. *Barb. l. 3. Jur. Eccles. cap. 15. n. 168.* Beneficia S. Pontifici reservata, sicut ab eo solum possunt conferri, sic illius solum autoritate permutantur. Non tamen possunt permutari beneficia alicui Ecclesiæ, Monasterio, vel beneficio unita, sive unio jam sortita sit effectum, cum jam ex eo titulus extinctus sit: sive unio non sit sortita effectum, cum talis permutatio impediret unionem, quod cederet in Ecclesiæ, vel Monasterii præjudicium: nec permutari possunt beneficia litigiosa. Nec potest permutari beneficium cum jure spirituali diversi ordinis: v. gr. cum jure decimandi, vel cum jure patronatus, quia non est à Jure Canonico talis permutatio concessa: sed solum permutatio beneficiorum; & in materia odiosa non fit extensio. Unum beneficium potest cum pluribus compatibilibus permutari. Si sint incompatibilia, & in eorum incompatibilitate solus Pontifex dispensare possit, ejus autoritas ad permutationem requiritur. Si Episcopus dispensare valet, illius sufficit autoritas. *Azor p. 2. l. 7. c. 29. q. 11. & alii.*

186 Beneficia inæqualia possunt inter se permutari, sive talis inæqualitas in spiritualibus consistat, scilicet, quod unum sit curatum, aliud simplex, aliud habeat dignitatem, vel administrationem, aliud non habeat: sive consistat in temporalibus, scilicet, quod unum habeat pinguioribus redditus, quam aliud: sed non potest excessus spiritualitatis unius: v. gr. Dignitatis compensari cum excessu pretii alterius: hoc enim esset simonia Juris Divini. Si verò nudè permutarentur in manibus Superioris, in foro externo non præsumeretur talis simonia, quandiu non probaretur. *Suar. l. 4. de Simon. cap. 34. n. 3.* Imò nec quando beneficia sunt inæqualia, quoad temporalia: v. gr. quod unum sit pinguis alio, potest hæc compensatio fieri sine autoritate Pontificis, ut contra *Abb. Cajet. & alios tenent Suar. lib. 4. de Sim. cap. 34. n. 10. Barbos. l. 3. Jur. Eccles. cap. 15. n. 181. Gonz. in c. fin. h. t. n. 3. arg. c. 7. l. 3. ibi: Quisquis horum al-*

terum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum in venditum derelinquit. Pontifex tamen talem permutationem admittendo, solum improprie in Jure Divino, simoniam prohibente, dispensat, mutando, scilicet, materiam, & separando partem redditum à titulo pignoris beneficium, eamque alteri minus pingui beneficio applicando. *Text. in c. 6. h. t.* Ubi de autoritate Episcopi Ecclesiæ ad invicem permutantur, & possessiones earum, & pro minus valentibus pretium suppletur, loquitur de Ecclesia, prout est proprietas Monasterii, non prout confertur in titulum, ut in presenti loquimur. Ac proinde potest autoritate Episcopi cum alia permutari, pecunia compensando inæqualitatem possessionum annexarum, quæ omnino sunt separata à titulo spiritualis officii. De permutatione discurrendum est eodem modo, quo diximus de emptione, ac proinde, quando celatur vitium rei, quæ permutatur, rescinditur permutatio intra tempus, quo rescinditur venditio, & similiter in aliis casibus, in quibus venditio, etiam rescinditur permutatio, & permutantes tenentur ad invicem de eviçione. *L. 4. t. 6. p. 5.* Et etiam in permutatione solvitur gabella, *Hispanè: Alcarava. L. 2. tit. 17. lib. 9. R. C.* Et quilibet permutantium solvet gabellam de re sua, juxta æstimationem, quæ de ipsa fiet arbitrio Judicis: quod si aliquis ex contrahentibus sit exemptus à gabella alter dumtaxat solvet pro sua parte, non verò pro parte exempti. *Asev. in l. 2. tit. 17. lib. 9. R. C. ex n. 45.*

TIT. XX.

De Feudis.

187 **F**eudum dicitur à fide, quæ hic fidelitatem significat, sumiturque pro re in feudum data, & sic contraponitur *alodio*, quod teste *Nebriensi*, vocabulum barbarum est, significatque rem liberam, & propriam alicujus. Sed in presenti sumitur pro ipsa feudi concessione, prout est contractus. Qui feudum concedit vel constituit, dicitur *Dominus*, vel *senior*: qui feudum accipit, dicitur jam communiter *vassallus*, licet olim, qui accipiebant feudum ab Imperatore, vel Rege, ut Duces, vel Comes *vassi* dicebantur, qui verò ab ipsis Ducibus, vel Comitibus feudum accipiebant *vassalli* dicerentur. *L. 1. tit. 26. p. 4. ibi: Feudo es bien*

fecho, que dà el Señor à algun ome, por que se torne su vassallo, e el face omenage de serle leal: è tomò este nome de fe, que debe siempre el vassallo guardar al Señor. Quando hæc omnia habet, dicitur *feudum proprium*, seu *reum*, & tale in dubio præsumitur: quando in aliquo declinat à natura feudi, *improprium*, seu non *reum* dicitur. Ad feudum ergo requiritur. 1. quod res sit immobilis, vel æquivalens immobili: v. gr. pecora, vel animalia, fundi, jura incorporalia venandi, vel pascendi, servitutes, ususfructus, vedigalia, & jurisdictio. Rei enim mobilis, si usu consumitur, vel non datur dominium utile distinctum à directo, quod possit transferri in feudatarium, vel nullius considerationis est; si res non consumitur usu. 2. requiritur, ut ejus dominium utile in accipientem transeat. Et in hoc differt à locatione, & usufructo, commodato, precario, deposito, & pignore, non tamen transfertur dominium directum, & in hoc differt à mutuo, emptione, venditione, & aliis similibus contractibus. 3. Ut transeat ad masculos descendentes, idque in perpetuum. 4. Ut Domino præstetur fidelitas jurata, & in hoc ab emphyteusi differt, in qua non fidelitas promittitur, nec servitia personalia, sed Canon annuus, & realis seu pensio, vel census præstatur. 5. Ut ex illo debeatur servitium personale, & indeterminatum. 6. Ut concedatur gratis. 7. Ut sine Domini consensu nequeat alienari. 8. Ut sine culpa vassalli nequeat auferri. *L. 2. tit. 26. p. 4.*

185 Feudum est contractus utrimque obligationem producens, & tantum consensu perficitur, sicut emphyteusis: & posito solo partium consensu producit actionem Domino contra novum vassallum ad petendam renovationem investituræ, & vassallo contra Dominum ad defensionem. Feudum aliud est *vetus*, seu *antiquum*, quod scilicet quis, ab aliquo ex ascendentibus, qui jam illud adquisierat, obtinuit per successionem. Aliud *novum*, quod scilicet quis primo adquisivit, non per successionem, sed per concessionem, vel præscriptionem. Aliud est *hereditarium*, quod absolute alicui conceditur pro se, suisque hæredibus, etiam extraneis, & quicumque, & quomodocumque hæredes sint, succedunt in tale feudum. Aliud est *ex pacto*, & *providentia*, seu *familiare*, & *Gentilitium*, quod alicui concessum est pro se, ac liberis tantum, nulla mentione hæredum facta, & tale in dubio feudum esse præsumitur. Et tunc soli agnati masculi,

culi, ex legitimo matrimonio nati succedunt, etiam si minimè hæredes sint. Aliud *mixtum*, quod alicui concessum est pro se, ac filiis, ac hæredibus, ita ut successor in tali feudo debeat esse filius, & hæres primi vassalli. Aliud est *Ecclesiasticum*, quod constituitur à Prælato Ecclesiastico in bonis ad Ecclesiam pertinentibus, sive concedens, vel accipiens sit persona Ecclesiastica, vel Sæcularis. Aliud est *masculinum*, quod ad solos mares transit; aliud *fœmininum*, quod etiam transit ad fœminas. Aliud est *ligium*, quod à ligando dictum est, quando in concessione requiritur, ut vassallus præstet Domino fidelitatem adversus quoscumque, excepto R. Pontifice. *Arg. c. 19. de Jure Jur.* & hoc feudum solum à Supremo Principe potest dari, & talis vassallus dicitur *homo ligius*. *Clem. 2. de Re Judic.* Aliud est *non ligium*, quando vassallus promittit Domino fidelitatem, sed non adversus quoscumque. Sic, qui ab inferiore recipit feudum, ita promittit fidelitatem, ut Rex, vel antiquior Dominus sit exceptus. Et tale in dubio præsumitur feudum.

189 Feudum quidem dare possunt, Reges, & alii Principes Supremi, vel alii illustres viri in dignitate constituti. *L. 3. tit. 26. p. 4.* Et hos solos feudum posse constituere, tenent aliqui contra communem, & in hanc opinionem inclinatur. *Greg. Lop. ibid.* Hinc Prælati Ecclesiarum cum Domini non sint rerum Ecclesiæ, non possunt eas de novo infeudare sine solemnitatibus necessariis, possunt tamen sine eis infeudare, seu renovare feuda antiqua, ad Ecclesiam, ob delictum, v. gr. vassalli, vel aliam ob causam reversa, si tales res ab antiquo sunt solitè infeudari, non obstante juramento, de non infeudando. *c. fin. h. t. l. 3. tit. 26. p. 4. ibi: Mas las otras, que non fuesen usadas à dar en feudo, non las pueden dar de nuevo.* Potest Prælati rem concessam in feudum hic, & nunc amissam, ob vassalli delictum, si non facillè potest recuperare à vassallo, vel ab alio tertio, cui vassallus in feudum, in scia Ecclesiæ, concessit, potest, inquam, nullis adhibitis solemnitatibus, & juramento non obstante, alicui Laico potentiori in feudum concedere, ut à vassallo, qui deliquit recuperare, & ut ab Ecclesia feudum recognoscat. *c. fin. h. t.* Pupilli, etiam absque Tutoris autoritate, possunt feuda antiqua renovare. Feuda nova constituere nequeunt, etiam cum Decreto Judicis, nisi pro pretio infeudent, ad æs alienum solvendum, cum gratuita concessiones

immobilium nequeant facere, etiam cum Judicis Decreto. *L. 3. C. Si major. fact.* Feudum possunt accipere omnes, qui contrahendo valent obligari, etiam superior ab inferiori: sed non per se, sed per vassallum servitii præstabit, dum tamen non sint alterius Domini vassalli, saltem *Ligii*. *L. 3. tit. 26. p. 4. & ibid. Greg. Lop. V. En la Ley.* Clerici Sæculares, & Communitates Religiosæ possunt etiam à Laicis feuda accipere. *c. 6. de Foro compet. c. un. §. 2. de Status. Regul. in 6. dummodo Clerici, vel Religiosus concedatur feudum francum, hoc est, sine onere servitii personalis: vel sic cum servitio, ita concedatur, ut sic cum statu Clericali compatibile, vel si incompatible sit, & non possit à persona Ecclesiastica honestè præstari, liceat tamen ipsi, per alium substitutum, illud præstare. Communitas feudum recipiens debet constituere, quasi vassallum, tum ad investituram accipiendam, tum ut post illius mortem investituræ renovatio petatur, cum Communitas non moriatur. Minor sine Curatore feudum accipiens ad fidelitatem, & obsequia personalia tenetur, secus pupillam, cum Curator rebus detur, Tutor personæ: ac proinde Minor potest sine Curatore ad obsequia personalia obligari, non pupillus sine Tutore. *L. 43. ff. de O. & A. l. 101. ff. de V. O.* Non possunt feudum accipere infames, & condemnati de aliquo crimine publico, usurarii manifesti, Hæretici, Apostatæ à fide: rei læsæ Majestatis, excommunicati non tolerati, deportati, banniti, & alii hujusmodi.*

190 Feudatarius debet homagium facere Domino flexis genibus, & manibus inter manus Domini positus, & jurando promittit Domino non revelare secreta, & adjutorium præstare, & benè consulere, & jus damnis occurrere, & pacta inita servare. Deinde Dominus illum investit per annulum, vel chirothecam, vel vexillum, vel hastam, vel gladium, aut per aliam rem, & per se, vel per alium eum mittit in possessionem rei in feudum datæ. *L. 4. tit. 26. p. 4.* & Dominus feudum tenetur de eviçione, si in re aliena investivit vassallum. Et alia damna ipsi, si quæ obtigerunt, rescircire tenetur: quibus & fidelitatem licet non juratam, debet suo vassallo servare, cavendo, ne ipsi, vel ejus familiæ, aut rebus vis inferatur. Si in feudi constitutione certum servitium designatum sit, illud feudatarius adimplere tenetur; si nullum, tenetur vassallus Dominum juvare in bello. *L. 5. tit. 26. p. 4.*

p. 4. In feudo Gentilitio, seu familiæ servatur modus præscriptus in ipsa feudorum constitutione: alias juxta Leges feudorum Juris Communis. Sic primo succedunt descendentes naturales, & legitimi simul, si plures filii existunt, in capita, nisi feudum individuum sit. Si deficient descendentes, non succedunt ascendentes, sed fratres defuncti succedunt in feudum paternum, vel avitum. Etiam succedunt fratres in feudum emptum pretio omnium fratrum, quod si feudum de novo concessum fuit fratri defuncto, non succedunt alii fratres, sed revertitur ad Dominum. *L. 7. tit. 16. p. 4.* Fœminæ regularitèr excluduntur, quia in ipsis non conservatur familia, & quidem tam filia, & descendentes, quàm sorores, & collaterales, quin, & masculi ex ipsis descendentes, qui cognati vocantur. *L. 6. tit. 26. p. 4.* Quando in feudo Gentilitio fœminæ admittuntur, solum debent admitti, quando non superest masculus, etiam alterius lineæ, precedentis tamen à primò feudatario; imò masculus descendens ex fœmina fœminæ præfertur, nisi feudum hæreditarium sit, aut fœmeninum cum jure primogenituræ, quia tunc masculus remotior excluditur à fœmina proximiori in gradu. Si fœmina semel sit admissa, cum jam habeat jus quæsitum, non excluditur per masculum postea natum, nisi masculus jam sit in utero, quando fœmina feudum acquisivit. *Arg. L. 7. ff. de Statu homin.* Si fœmina semel exclusa sit, & postea masculi deficient, feudum non revertitur ad Dominum, sed ipsa succedit. Clerici, & Religiosi nequeunt succedere in feudum Gentilitium, quod ad propagationem familiæ constituitur. *L. 6. tit. 26. p. 4.* Nec in illud, quod exigit servitii personalia statum Clericalem dedecentia, per ipsum vassallum necessario præstanda, possunt tamen succedere in feudum hæreditarium, & francum, quod nulla requirit servitii personalia, sed solum Canonem realem in pecunia, vel alia specie, vel si requirit servitii personalia, non tamen dedecent ipsos: vel si dedecent, possunt per alium præstari. *c. 6. c. 7. de For. comp. c. un. §. 2. de Statu Regul. in 6.* Nec succedit in feudum ille, qui perpetuò laborat infirmitate, cujus impedimento nequeat servitii imposita exhibere. In feudo Regni, Comitatus, vel Marchionatus nullus succedit, nisi Dominus in concessione expresserit. *L. 6. tit. 26. p. 4.* Modus succedendi in Regiam Hispaniæ Monarchiam habetur in *L. 2. tit. 15. p. 2.*

Los ones sabios, y entendidos, catando el procomunal de todos, e conosciendo que esta particion non se podria facer en los Reynos, que destruidos non fuesen, segun nuestro Señor Jesu Christo dixo, que todo Reyno partido seria estragado, tovieron por Derecho, que el Señorío del Reyno non lo oviesse, si non el fijo mayor despues de la muerte de su padre. E esto usaron siempre en todas las tierras del Mundo, do quier que el Señorío ovieren por linage: è mayormente en España: è por evitar muchos males que acaesçeron, è podrian aun ser fechos, pusieron, que el Señorío del Reyno heredassen siempre aquellos, que viesiesen por la linea derecha. E por ende establecieron, que si fijo varon, y non oviesse, la fixa mayor heredasse el Reyno: è aun mandaron, que si el fijo mayor muriese, ante que heredasse, si dexasse fijo, è fija, que oviesse de su muger legitima, que aquel, è aquella lo oviesse, è non otro ninguno. Pero si todos estos fallaciesen, debe heredar el Reyno el mas propinquo pariente que oviesse, seyendo ome para ello, non debiendo fecho cosa por que lo debiesse perder. Et hic modus succedendi in reliquis majoratibus servari debet, nisi aliud ab institutore sit dispositum: nam ejus voluntas, si honesta, nec contra jus sit, pro Lege debet servari. *L. 5. l. fin. tit. 7. lib. 5. R. C.* ac proinde solum deficientibus omnibus descendentes legitimis viris, & fœminis possessoris, sic transitus, & regressus ad collaterales. Et quidem succedens in majoratum non succedit ultimo possessori, sed primo ipsius institutori; ac proinde, ab ultimo possessore transit possessio civilis, & naturalis majoratus ad sequentem, quin præcedat cessio, traditio, vel apprehensio: imò etiam antecessor alteri possessionem tradidisset. *L. 45. Taur. l. 8. tit. 7. lib. 5. R. C.* si possessor majoratus profiteatur in Religione incapaci succedendi: v. g. in Religione S. Francisci, statim transit majoratus ad sequentem, *perinde ac si talis professus fuisset naturalitèr mortuus.* Si Religio est capax succedendi, Monasterium percipit majoratum, dum professus vivit. In nostra Societate, qui non est professus trium, vel quatuor vtorum in majoratum succedit. Item Clericus, etiam Sacerdos majoratum acquirit, ut patet in Cardinali Enrico, qui Sebastiano Regi Lusitaniæ in Regno successit: nisi in ipsa majoratus institutione tales excludantur, ut communitèr fit. *Molin. de Just. & Jur. tr. 2. D. 623. Greg. Lop. in L. 2. tit. 15. part. 2. Acevedo in tit. 7. lib. 5. R. Cast. & alii.*

191 Dominus directus habet adversus vassallum actionem, ut ipsi præstentur omnia ea, ad quæ obligatur ipse vassallus: quæ actio est personalis, bonæ fidei, rei persecutoria, perpetua, & transit ad hæredes Domini, & vassalli. Vassalus acquirit in re feudali dominium utile, & ea potest uti, & frui, salva tamen substantia: & ad breve tempus potest alteri locare ejus commoditatem, & fructus. imò & alium subinfeudare absque fraude tamen, & sub eisdem conditionibus, sub quibus ipse accepit. Habetque adversus dominum directum actionem personalem, bonæ fidei, rei persecutoriam, & perpetuam, quæ utrimque transit ad hæredes. Vassallus ergo re feudali tamquam diligens paterfamilias debet uti, & frui, & compensare damna ab eo illata ejus dolo, lata, & levi culpa. Vassallus, nisi Dominus juramentum remittat, tenetur dum investituram accipit, jurare fidelitatem: hæc consistit in eo quod vassallus avertat damna imminientia Domino in vita, honore, & bonis fortunæ: ac etiam personis Domino proximè conjunctis: imò eas defendere debet in vita, honore; & bonis, debetque præstare in domini directi recognitionem servitiæ, in feudo præscripta, quæ regulariter sunt militaria. Et quotiescumque mutatur Dominus directus, vel vassallus, renovatio investituræ intra annum, & diem est petenda, non tamen potest dominium utile rei feudalis ullo modo absque consensu Domini alienare, nec locare ad longum tempus. Si vassallus det in pignus Domino directo feudum, & interim non præstet servitiæ ex feudo debita potest Dominus fructus rei feudalis percipere, quin in sortem computet. *c. 1. h. t.* quia cum fructus percipiantur ex feudo, si præstetur obsequium debitum, & nullum in hoc casu à vassallo præstetur, ipsi non competunt fructus rei feudalis. Si feudum non gratis, sed pro pecunia concessum sit, æquitas exigit ad vitandum usurarum periculum, ut fructus ex tali feudo percepti, in quantum justum censum excedunt, in sortem computentur. Quod si industria feudatarii aliquæ meliorationes in re feudali sint factæ, non debet Dominus directus adquirere fructus feudi saltem integros. *Co. var. l. 3. Var. cap. 1.*

192 Feudum *adquiritur* 1. ex contractu, vi cuius Dominus se obligat ad dandum alicui dominium utile alicujus rei, dominio directo retento, & vassallus ad fidelitatem, servitiæ, & obsequia invicem

obligatur. Post contractum quidem loco traditionis sequitur investitura, quæ significat firmare, vel confirmare. Et alia est *realis*, & *propria*, quando scilicet vassalus realiter in feudi possessionem introducit. Alia est *impropria*, quando scilicet, absque corporali traditione, aliquod signum eam significans vassallo traditur: v. g. sceptrum, quomodo Ecclesiasticis confertur investitura, vel vexillum, aut gladius, quomodo confertur sæcularibus. Vel alio modo juxta consuetudinem locorum. 2. *adquiritur* præscriptione longissimi temporis, nimirum 30. annorum, si feudum est sæculare, vel 40. Si sit Ecclesiasticum. 3. successione ab intestato, de qua jam est dictum. Feudum itidem variis modis *amittitur*. Et quidem 1. ex parte Domini directi, quatenus dominium directum consolidatur cum dominio utili feudatarii, si v. g. Dominus directus sine hærede decedat, vel si absque consensu feudatarii proprietatem alienet, nisi casu quo universitatem alienet: v. g. Castrum, vel comitatum, cui res feudalis, & ejus jura sunt annexa. Item dominio privatur Dominus directus, si in vassallum delinquat tali delicto, propter quod, si vassallus in Dominum feudi deliquisset, feudo privaretur. *L. 9. tit. 26. p. 4. 2. ex parte vassalli* finitur. Et quidem hoc potest accidere, vel sine ejus culpa, & dicitur *aperiri Domino*, vel præcedente vassalli culpa, & delicto, quod quidem vocatur *felonia*, & tunc dicitur *feudum committi, vel fieri caducum*. Sine delicto vassalli amittitur feudum, si ipse fiat inhabilis ad servitiæ præstanda; v. g. si cæcus, vel Religiosus fiat, vel si feudo renuntiet; *arg. L. 6. tit. 26. p. 4.* ob delictum commissum amittitur, si vassallus graviter Dominum directum offendat, vel per se, vel per alios, in vita, & corpore, honore, & bonis fortunæ, vel si violentas minus injiciat, vel gladium stringat, etiam vulnerare, vel morte non secuta: vel si offendat uxorem, vel personas Domino proximè conjunctas. *L. 8. tit. 26. p. 4.* Vel si paricidium committat, ut citius succedat in feudum, vel crimen læsæ Majestatis. Si rem feudalem dolo, vel culpa lata deterioret. Si eam sine consensu Domini alienet, contractu oneroso, vel lucrativo, per quem dominium, vel aliquod jus reale, sive in re constitutum in alium transferat, traditione secuta, licet poenitentia ductus statim revocet. Si totam rem feudalem alienet, totam amittit, si partem, partem tantum. *L. 10. tit. 26. p. 4.* ob

de-

delictum omissionis committitur, si vassallus debite requisitus negligat servitiæ debita præstare, vel si cum possit Dominum eripere à morte, carcere, inopia, conjuratione, vel alio periculo, non faciat. *L. 8. l. 9. tit. 26. p. 4.* Si quando mutatur Dominus, vel vassallus, omittit negligenter (secus ex ignorantia, impedimento, vel causa justa) intra annum, & diem: vel si Miles sit, intra annum, & mensem; renovationem investituræ petere, & fidelitatem jurare. *L. 10. tit. 26. p. 4. 3. ex parte rei feudalis etiam amittitur feudum.* Et sanè, si tota res pereat, perit totaliter feudum, si pars tantum pereat, & pro parte tantum perit, consumpta tamen domo per incendium, licet ususfructus in ea constitutus, ut jus personale finiatur, non verò finitur feudum, sed conservatur in area, quia cum sit species domini, usque ad ipsam aream penetrat.

193 Ut feudum, vel ob aperturam, vel ob feloniam amittatur, requiritur sententia condemnatoria, si causa sit dubia, vel declaratoria, si causa notoria sit: & consensus Domini directi, in cujus favorem caducitas est statuta, ac proinde huic juri potest renuntiare, vel expressè, vel tacitè exigendo, vel admittendo servitiæ à vassallo, postquam scit aperturam, vel feloniam. Et si tunc decedat, ejus hæredes non habent jus revocandi feudum apertum, vel commissum. Et similiter querela non mota à Domino contra vassallum deliquentem adhuc vivum, non potest contra ejus hæredes moveri, quia hæc actio est personalis, & actioni ingrati similis, non transiens contra hæredes deliquentis, nec ad læsi heredes: *arg. L. 7. & fin. C. de Revoc. Donation.* Feudum sic amissum, aliquando ad Dominum directum, aliquando transit ad agnatos. Licet Clericus habens feudum patrimoniale non minus, ac Laicus, si delinquat, illud amittat, si tamen feudum sit Ecclesiasticum illi competens ratione sedis, aut dignitatis Ecclesiasticæ, si delinquat, non percipit fructus, sed Domino directo adquiruntur, dum vivit Prælati delinquens, & eo mortuo, vel deposito redeunt ad successorem in Prælatura. Et sic competenter punitur delinquens, quin Ecclesia damnium patiatur ob delictum Prælati: nam delictum persone non debet esse Ecclesiæ damnosum. *c. 76. de Reg. jur. in 6.* Controversi feudi inter Dominum, & vassallum debet cognosci per Pares Curie ab eis electos. Inter duos autem vassallos, debet cognosci per Dominum feudi.

Tom. I.

c. 6. & 7. de Foro compet. Si verò inter vassallum, & extraneum sit controversia debet dirimi à Judice Ordinario. *L. fin. tit. 26. p. 4.* Sed hodie in nostra Hispania de omnibus his causis cognoscitur in Regiis Cancellariis *Greg. Lop. in d. L. fin. V. Otros vassallos.* Commendæ, quas nostri Reges in Indiis concedunt Hispanis, qui has Provincias suo dominio subjecerunt, magnam affinitatem habent cum feudis, ac propterea aliquid, licet obiter, de ipsis dicam. Et sic à Solorzano definiuntur: *Commenda est jus quoddam ex Regia largitione benemeritis novi Orbis concessum, ut tributa Indorum pro sua, & alterius hæredis vita, juxta præscriptam formam in lege successione percipiant, cum onere eosdem Indos in spiritualibus, temporalibusque juvandi, & Provincias, in quibus hoc præmio afficiuntur involendi, & defendendi, ipsique Regi, hac de causa peculiare homagium; sive juramentum fidelitatis præstandi.* In qua definitione præcipuè qualitates commendatarum exprimuntur. *Labus de Ipsis, tot. tit. 8. & 9. lib. 6. R. Ind. Solor. de Jur. Ind. r. 2. lib. 2. cap. 2.* Præterea in nostra Hispania Majoratus aliquam affinitatem habent cum feudis, licet propinquo-rem habeant cum Fidelicommissis. Majoratus ergo sic communiter definitur: est quoddam vinculum perpetuum relictum à patre, vel matre, vel ab alio extraneo, onere adjecto, quod bonâ titulo majoratus relicta indivisibilia, & inalienabilia sint, & ut tandem bona vinculata perveniant ad successores in infinitum; etiam vocatur primogenium, & vinculum. Qui hæredibus necessariis caret, potest etiam sine Regia licentia, omnium suorum bonorum majoratum facere. Qui tales habet hæredes, potest solum ex tertio, & quinto, & non ultra, majoratum constituere sine Regia licentia: & tunc licentia debet præcedere. *L. 42. Taur. l. 3. tit. 7. lib. 5. R. C.* Rex enim ob bonum commune Republicæ, & ut conserventur familiæ nobilitum potest probabiliter dispensare in lege concedente aliis filiis legitimam, ita tamen ut ipsis alimenta relinquatur justa suum statum, licet portionem lege taxatam, seu legitimam non adequant. *Greg. Lop. Solorz. Mach. & alii contra aliquos.* Et potest fundator majoratus, ipsum, etiam de Regia licentia constitutum, revocare: nisi bona, vel scripturam coram Tabellione tradidisset vocato, vel ejus Procuratori, vel majoratus ex contractu oneroso proveniat: nam tunc non potest fundator ipsum revocare, nisi in ipsa institutione, vel Regia licen-

Sss 2

tia

ita hæc facultas ipsi reservetur. *L. 44. Taur. l. 4. tit. 7. lib. 5. R. C.* Licet possessor majoratus habeat dominium directum, & utile, tallium bonorum juxta plures cum *Solorz. de jur. Ind. t. 2. lib. 2. cap. 2. n. 32.* non tamen potest ea alienare, vendere, donare, emphyteusim, vel usumfructum concedere, Lege talem alienationem irritante; potest tamen fructum commoditatem, etiam pro tota sua vita concedere. Si filius familias possideat majoratum; pater habet usumfructum, etiamsi Regia licentia sit fundatus, nisi bona à Rege sint tali filio donata, & sint quasi castrensia. Meliorationes factæ in castris, muris, & ædificiis majoratus, majoratus ipsi accrescunt, non uxori, nec filiis eas facientis, sed integre possessori majoratus cedunt, secus dicendum est de aliis meliorationibus. *L. 46. Taur. l. 6. tit. 7. lib. 5. R. C. Torrecill. Machad. lib. 6. p. 1. & alii.* Sumptus qui fiunt in reparatione necessaria possessionum majoratus, & lite mota immediate contra bona vinculata, ex ipsis bonis debent deduci, nisi præcesserit dolus, vel culpa lata ipsius possessoris, nam tunc ipse, vel ejus hæredes in utroque foro damnari tenentur, & juxta aliquos, etiam quando intervenit culpa levis, quod alii negant: ex culpa levissima certò non tenentur. Similiter non tenetur successor solvere debita contracta ab immediato antecessore, vel etiam mediato, nisi utilitatem majoratus, vel Reipublicæ fuissent contracta, secus si solum in possessoris utilitatem cesserunt. *Machad. in Sum. lib. 6. p. 1. tr. 2. & alii.* Lites, quæ super bonis vinculis emergunt, etiam in prima instantia in Regiis Cancellariis agitantur, quippe est casus, quem dicimus *de Corte, L. 9. & 10. tit. 7. lib. 5. R. C. Hevia in Cur. Philip. p. 1. §. 9. n. 8.* Si reus sit Clericus, vel Ecclesia coram Judice Ecclesiastico lis agitur. *Hevia in Cur. Philip. p. 1. §. 5. n. 11.* ut in Indiis fundetur majoratus, debet præcedere informatio Regiæ Cancellariæ, ubi fundatur, an expediat, vel non. *L. fin. tit. 33. lib. 2. R. Ind. De Majoratibus latè agunt. Greg. Lop. & Aceved. latius uterque Molina, latissime Miess.*

TIT. XXI.

De Pignoribus: & aliis cautionibus.

194 **C**Autio, quæ in securitatem contractus sæpe adjicitur, vel ex simplex, quando scilicet, nuda promissione creditor redditur securus, vel est juratoria, quando juramentum adjicitur vel est idonea, quæ fit per idoneos fidejussores, & dicitur *satisfactoria*, vel per pignora, & *pignoratitia* dicitur, & de hac in præsentem agendum est. *Pignus*, ait *J. C. in l. 138. §. 2. ff. de V. S. appellatur à pugno, quia res quæ pignori dantur manu traduntur, unde etiam videri potest verum esse, quod quidam putant, pignus proprie rei mobilis constituitur. L. 1. t. 13. p. 5.* Si verò res, quæ in securitatem obligatur immobilis sit, quæ quidem creditor non traditur, sed penes debitorem manet, dicitur *hypotheca*; sed pignus in genere, & hypothecam comprehendit. *L. 5. §. 1. ff. h. t. ibi Inter pignus & hypothecam tantum nominis sonus differt. L. 1. tit. 13. p. 5. ibi: Peño es propriamente aquella cosa, que un ome empuña à otro apoderandole de ella, è mayormente quando es mueble :: mas segun el lar go entendiminto de la ley, toda cosa quier sea mueble, è raiz, que se empuña à otro, puede ser dicha peño, maguer non fuisse entregado de ella a quel à quien la empuñassen.* Pignus ergo sumitur, vel pro re in securitatem tradita, vel pro jure, quod in re oppignorata creditor habet, vel pro contractu, quo res aliqua obligatur creditori in securitatem debiti, consistitque in voluntate debitoris rem suam in securitatem debiti tradere volentis, nec certam verborum formulam, nec scripturam requirit. *L. 1. ff. de Pignor. añ. L. 6. tit. 13. p. 5.* At verò ille creditor, qui habet hypothecam publico instrumento munitam, præsertim in concursu illi, qui habet scripturam privatam, etiamsi dicat: se esse priorem tempore, nisi hoc probet. *L. 11. C. Qui potior in pignor.*

195 Pignus in genere, aliud est *voluntarium*, quod quidem creditori constituitur per voluntatem debitoris, sive per testamentum, sive per contractum. *L. 1. tit. 15. p. 5.* Aliud est *necessarium*, quod scilicet, per Magistratus imperium constituitur, & quidem, si ante sententiam latam constituitur, dum in possessionem rerum de-

debitoris, actor mittitur, dicitur *Prætorium. l. 1. & seq. C. de Prætor. pignor.* Si verò Judex ex causa judicati pignora ex bonis condemnanti capiat, ut eorum distractione sententiam definitivam à se latam exequatur, dicitur *Pignus judiciale. L. 1. & per tot. C. Si in caus. judic. pign. L. 1. t. 13. p. 5. & ibid. Greg. Lop.* Pignus, seu hypotheca, alia est *specialis*, qua scilicet, certa, & determinata res debitoris obligatur; alia *generalis*, qua omnia ejus bona obligantur, tam præsentia, & adquisita, quam futura, & acquirenda, quamvis horum mentio non fiat, exceptis bonis, quæ obligari specialiter nequeunt, & eis, quæ debitor non esset obligaturus, si eorum fieret mentio, ob specialem affectionem, vel necessitatem. *L. 6. ff. h. t.* Ac proinde in obligatione generali non comprehenduntur servi necessarii ad quotidianum servitium domus, nec vestes debitoris, vel uxoris ejus, nec arma, nec equi, nec suppellex domus. *L. 5. tit. 13. p. 5.* Nec quæ in favorem alicujus prohibentur alienari; *arg. L. 1. l. 7. §. 5. ff. de Reb. eorum, qui sub tutel.* Nec bona, quæ defuncti hæres per se acquirit, in generali hypotheca comprehenduntur. *L. 29. ff. h. t.* Deinde: pignus, seu hypotheca est duplex: alia *expressa*, quæ scilicet verbis expressis constituitur, alia *tacita*, quæ vel hominum tacita conventionione constituitur, & dicitur *pignus conventionale*: sic in rebus, quæ in prædium urbanum inferuntur, ut ibidem quasi perpetuo sint, hypotheca constituitur Domino, non solum pro pensione, sed etiam pro rei locatæ deterioratione. *L. 2. l. 4. l. 7. ff. In quib. pignus, vel hypothec. tacit.* etiam fructus ex prædio locato nati tacite pignorati Domino ob mercedem intelliguntur. *L. 3. C. eod. vel etiam hæc tacita hypotheca ex Legis dispositione constituitur, & sine alia expressa conventionione, vel hominis facto in favorem creditorum bona debitoris obligantur, & dicitur hypotheca *Legalis*. Hanc habent 1. Uxores in bonis mariti pro dotis securitate, & restitutione, quin & pro bonorum paraphernalium, quæ ipse administrat. *c. 5. h. t. l. un. §. 1. C. de Rei uxur. añ. l. 1. tit. 13. p. 5.* Et maritus pro dote, etiam habet hypothecam in uxoris bonis, vel ejus, qui eam promissit, *L. un. §. 1. C. de Rei uxur. l. 23. tit. 13. p. 5. 2.* Fiscus in bonis præsentibus, & futuris illorum, qui Regis jura, vel tributa procurant. *L. 1. l. 2. C. In quib. caus. pign. L. 23. l. 25. tit. 13. p. 5. 3.* Mutuans pecuniam ad refectionem navis, vel ædium,*

in ipsis habet hypothecam tacitam. *L. 25. ff. de Reb. credit. l. 26. tit. 13. p. 5. 4.* Venditor in re vendita, donec ipsi ab emptore pretium solvatur. *L. 31. §. 8. ff. de Ediliis. edit. 5.* Redemptor in captivo ab hostibus redempto. *L. 12. §. 12. ff. de Captiv. l. 3. tit. 13. p. 5. 6.* Pupilli, & minores in Tutorum, & Curatorum bonis, etiam matris, si hæc sit Tutrix, etsi denuò nubat, etiam in bonis vitrici. *L. 20. C. de Admin. Tutor. l. 23. tit. 13. p. 5. 7.* Ecclesia in bonis Administratoris, cum minoris jure gaudeat; *arg. c. 1. & 3. de in Integr. restit. 8.* Legatii, & Fideicommissarii in Testatoris bonis pro rebus ipsis relictiis. *L. 1. C. Comm. de Legat. l. 20. tit. 13. p. 5. 9.* Pupilli in rebus eorum pecunia emptis. *L. 7. ff. Qui potior in Pignor. L. 25. tit. 13. p. 5.*

196 Cum oppignoratio sit alienationis species, & via ad venditionem, siquidem debito non soluto, pignus, vel hypotheca distrahitur, ac consequenter alienatur: solum qui possunt alienare, possunt rem pignori dare, secus alii. *L. 1. §. fin. l. 18. §. fin. ff. de Pignor. añ. L. 7. tit. 13. p. 5.* Hinc Tutor, vel Curator res minorum immobiles, vel mobiles pretiosas, quæ servando servari possunt, nequeunt sine Judicis Decreto oppignorare. *L. 22. C. de Administr. Tutor. l. 8. tit. 13. p. 5.* Maritus, nec quidem uxore consentiente, potest fundum dotalem in pignus dare. *L. un. §. 15. C. de Rei uxur. añ.* nisi dos in mobilibus consistat, vel in immobilibus æstimationis. *L. 3. l. 5. C. de Jur. dotium:* nec Procurator, nisi habeat mandatum speciale, vel generale cum libera administratione: quod si non habeat, solum potest oppignorare res Domini, si Dominus hoc solebat facere, secus aliter. *L. 11. §. fin. l. 12. ff. de Pignor. añ.* Potest tamen quis, etiam absens, constituere pignus, & etiam absenti, sive per Epistolam, sive per Procuratorem specialem, potestque pignoris obligatio contrahi, sive res sit præsens, sive non, debet tamen designari nomine, signo, vel mensura, ita ut certò cognoscatur. *L. 4. l. 23. §. 1. ff. h. t. l. 6. tit. 13. p. 3.* Prælati Ecclesiæ non potest res immobiles, vel mobiles pretiosas Ecclesiæ sine solemnitate, secus alias, subjicere hypothecæ speciali. *c. 5. de Reb. Eccl.* Potest tamen sine solemnitate quascumque res in hypothecam generalem, non quidem pro utilitate propria; *arg. c. 3. h. t.* sed pro utilitate Ecclesiæ, dare. Prohibetur quidem hypotheca specialis, cum per eam propinquus sit periculum rem alienandi, & distra

distrahendi. Sic contra *Bonacin. & alios* tenent. *Molin. de Just. tr. 2. D. 466. Abbas, & alii.* Debitor, qui rem in pignus dedit non potest alteri in pignus eam dare, nisi de consensu primi creditoris, etsi scienter oppignoret rem jam oppignoratam, committit stellionatum. *L. 16. §. 1. ff. de Pignor. act.* nisi forte res tantum valeat, ut utriusque debitum adaequet. *L. 10. tit. 13. p. 5.* nam tunc sine consensu creditoris potest in pignus dari. Deinde: possunt pignus accipere omnes, qui contrahere, & se obligare valent: hincque pupilli nequeunt sine Tutore pignus accipere ob metum actionis pignoratitiae. *L. 38. ff. de Pignor. actio.*

197 Omnes res, quae alienari possunt, in pignus possunt dari. *L. 9. §. 1. ff. h. t. L. 18. §. fin. ff. de Pign. actio.* mobiles, & immobiles, actiones, & jura, emphyteusis, ususfructus. *L. 11. §. 2. ff. h. t. debitorum nomina. L. 13. §. 2. ff. eod. L. 2. tit. 13. p. 5.* Jurisdicção temporalis (secus spiritualis, quae extra hominum commercium est.) Feudum, non tamen sine Domini directi consensu, servitutes item rusticae possunt pro debito oppignorari. *L. 12. ff. h. t. secus servitutes urbanae, quae non per se, sed solum accessorie, si praedium urbanum oppignoretur, oppignoratae ipsae censentur. L. 11. §. fin. ff. h. t.* Si res uni oppignorata alteri oppignoretur, crimen stellionatus committitur, nisi creditor ab oppignorante de priori pignore moneatur. *L. 15. §. 2. ff. h. t. l. 36. §. 1. ff. de Pignor. actio.* & licet oppignoratio non sit strictè alienatio, est dispositio ad ipsam: & hinc res prohibita alienari, non possunt dari in pignus. *L. 4. §. 2. ff. Quae res pignor. L. 3. tit. 13. p. 5.* ut beneficia, & pensiones Ecclesiasticae, utpotè in Jure spirituali fundatae, nec res sacrae vel benedictae, ut Calices, & Ecclesiarum caetera duplex, nisi in casu urgentis necessitatis: nam tunc, & Laico possunt in pignus tradi. Nec item res communes, & publicae, ut viae, & plateae, nec res litigiosae, nec res aliena, nisi quis in ea aliquid jus habeat, vel Dominus consentiat, vel ratum habeat, & rati habitio ad tempus oppignorationis retrahitur, non tamen in tertii prejudicium. *L. 9. tit. 13. p. 5.* vel etiam si quis speret dominium illius rei acquirere. *L. 7. tit. 13. p. 5.* Creditor potest rem, quam in pignus accepit, alteri dare in pignus. *L. 1. C. Si pign. pignor. dat. L. 35. tit. 13. p. 5.* dum non det pro majori quantitate, quam accepta. Nec homo liber potest oppignorari. *c. 2. h. t.* Et eum recipiens amittit

creditum, & debet reddere tantumdem ei, vel ejus consanguineis, si ipse mortuus est. *L. 3. tit. 13. p. 5.* At vero homo liber bene potest dari obres pro pace, vel treuga vel securitate, *Hispani: Quaedam en rehenes,* imò potest etiam in pignus dari homo liber, quando ejus pater in extrema necessitate est constitutus: nam tunc potest vendi, & oppignorari. Ille autem, qui erat apud hostes captivus, manet tamquam pignus in potestate illius, qui ipsum redemit. *L. 3. tit. 13. p. 5.* Animalia ad arandum, servi, & instrumenta necessaria, ad colendos agros non possunt in pignus capi. *L. 4. tit. 13. p. 5.*

198 Debitor tenetur loco, & tempore statuto creditori tradere pignus, quod promisit, nec traditum potest repetere donec creditori satisfaciat, imò & solvere debet impensas à creditore in pignoris conservatione factas. *L. 8. l. 25. ff. de Pignor. actio. L. 15. tit. 13. p. 5.* soluto debito competit debitori actio personalis pignoratitia directa contra creditorem, vel illius haeredes, ut pignus integrum, simul cum fructibus restituat, & damnum, si quod est factum, resarciat, etsi creditoris culpa pignus petiit, debet restituere excessum valoris pignoris ultra debitum. *L. 11. l. fin. C. de Pignor. act. L. 36. tit. 13. p. 5.* Creditor, si totum debitum ipsi solvatur, tenetur illud accipere, & vicissim pignus illicò restituere. *L. 11. C. de Pignor. actio.* cum fructibus perceptis, & qui percipi potuerunt. *L. 3. C. de Pign. actio.* Et cum melliorationibus, accessionibus, & incrementis. *L. 16. l. 21. §. 2. ff. h. t. L. 2. tit. 13. p. 5.* potest tamen creditor retinere pignus, si tantum pars debiti ipsi solvatur: nam ut jus indivisum pro toto debito est obligatum. *L. 19. ff. h. t.* Similiter illud retinere potest pro expensis in conservatione pignoris factis, & pro usuris, si in sortem, & usuras simul obligatum est. *L. 11. §. 3. ff. de Pignor. actio.* Imò & pro alio quocumque debito, etiam ante pignus contracto, & pro quo pignus non est constitutum. *L. un. C. Etiam ob Chirog. L. 22. tit. 13. p. 5.* Si pignus, quod habet Cajus creditor Sempronii, ipse Cajus det Sejo in pignus, & Sempronius solvat debitum Cajo, hic tenetur rem restituere Sempronio, & pignus finitur respectu utriusque creditoris: & hinc Cajus tenetur novum pignus constituere Sejo. *L. 31. ff. h. t. L. 35. tit. 13. p. 5.* Praeterea, creditor tenetur pignus fideliter custodire, nec potest pignore uti, sine debitoris consensu, saltem tacito; alias fur-

tum

tum committit. *L. 54. ff. de Furtis.* Si creditoris dolo, vel culpa, etiam levi, pignus deterioretur, debet damnum resarcire ipse creditor: nam hic contractus in utriusque gratiam cedit. Si vero deterioretur sine ejus culpa, sed casu tantum, non tenetur creditor, si casu rem perisse probet. Quippe res suo Domino perit, & tenetur debitor solvere debitum creditori. Si tamen debitor probet, casum evenisse culpa creditoris, tenetur creditor satisfacere debitori, & ipse debitum solvere creditori. *L. 20. tit. 13. p. 5.*

199 Creditori competit actio personalis pignoratitia contraria adversus debitorem, ut iste solvat creditori sumptus in pignore factos. *L. 8. ff. de Pign. actio.* Vel si debitor pignori dedit rem alienam, vel alteri jam oppignoratam, vel donatam. *L. 9. ff. de Pign. act.* Vel si pignus venditum à creditore sit emptori evictum. *L. 38. ff. de Eviction.* Datur enim haec actio contra debitorem, ut pignus restituat, si ejus possessionem debitor impetravit ab ipso creditore ex precario, vel conducto. *L. 3. l. 22. §. 3. ff. de Pignor. actio.* Item creditori competit actio hypothecaria, vel quasi serviana, vel serviana utilis, qua contra singulos debitoris haeredes insolvidum, (in quo differt à pignoratitia) prosequitur res sibi expresse, vel tacite obligatas, dummodo tempore contractus in bonis debitoris fuissent. Quando quis praedium rusticum locat, habet actionem servianam, qua petit à quocumque possessore res coloni invecas in fundum, & expresse oppignoras pro mercede locationis, & deterioratione fundi. Creditor licet non dominium, possessionem tamen pignoris habet, illudque à quovis alio possessore vindicare valet. *L. 17. ff. h. t.* donec ipsi pro debito satisfiat, sublataque sit obligatio. *L. 66. ff. de Evict. l. 18. tit. 13. p. 5.* Quod si ille tertius possessor velit solvere creditori debitum, tenetur hic illud accipere, & actionem tam personalem, quam hypothecariam cedere illi tertio. *L. 19. ff. Qui potiores. l. 18. tit. 13. p. 5.* Et ibid. *Greg. Lop.* Si Dominus vendat rem oppignoratam, vel mandato Judicis distrahatur, in emptorem simul cum dominio obligatio pignoris transit. *c. 5. h. t. l. 12. C. de Distr. pign.* Et potest creditor ab emptore rem oppignoratam vindicare, nisi ejus consensu res oppignorata alienata fuit. *l. 8. §. 6. ff. Quib. mod. Vel si filiae debitoris in dotem data. L. 11. ff. eod.* Nam tunc remississe censetur jus pignoris. Si aliquid rei in pig-

nus datae accedat. *V. g. alluvione, vel aliter sic meliorata à creditore in omnibus manet radicatum pignus, licet tales accessiones Domino rei adquirantur. L. 16. l. 11. §. 2. ff. h. t. l. 21. tit. 13. p. 5.* sed non aliter cogitur creditor rem restituere, nisi etiam ipsi solvantur sumptus, quos in mellioratione fecit. *L. 15. tit. 13. p. 5.*

200 Si creditor cum debitore convenit de pignore vendendo, illud vendere debet tempore, & modo convento. *L. 4. ff. de Pignor. actio. l. 41. tit. 13. p. 5.* Si nihil conventum est, semel denuntiatio debitori facta, biennium creditor expectat, & eo elapso, si debitor non solvit, pignus potest vendere. *L. fin. §. 3. C. de fur. dom. impetr.* Si pactum de non distrahendo intervenit, trina denuntiatio per intervalla arbitraria praecedere debet. *L. 5. ff. de Pign. actio. l. 42. tit. 13. p. 5.* Si creditor vendat ex conventionem rem oppignoratam pro debiti solutione, si postea evincatur, non tenetur creditor de evictione, sed debitor, nisi forte creditor ad evictionem se obligavit, vel scienter rem alienam in pignus recepit, vel rem vendidit, tamquam suam, non tamquam oppignoratam. *L. fin. tit. 13. p. 5.* Fructus, quos debitor seminavit, vel apud eum nati sunt, ad quemcumque, & quocumque titulo res transeat, remanent sicut res ipsa pignori obligati, si tamen à creditore seminantur, vel apud ipsum nascantur, non remanent obligati. *L. 16. tit. 13. p. 5.* Imò si creditor ex re oppignorata fructus percipiat, eos debet, vel eorum pretium, si ipsos vendidit, in sortem principalem computare, ita ut debiti quantitas minuatur secundum fructuum perceptorum astimationem, & si haec debitum adaequet, debitum extingatur omnino. Quidquid enim ultra sortem accipitur usura est, ac proinde non valet *Antichresis*, seu pactum, ut creditor fructus percipiat donec debitum solvatur, quin eos computare teneatur in sortem principalem. *c. 1. c. 2. de Usur. c. 4. c. 6. h. t. l. 2. tit. 13. p. 5.* licet hoc videatur in Jure Civili permissum. *L. 1. §. 3. l. 11. §. 1. ff. h. t.* Aliquando tamen non computantur fructus in sortem principalem. 1. Enim si vassallus det Domino directo in pignus praedium feudale, Dominus percipit fructus, & eos non computat in sortem principalem: quia cum vassallus tunc non praestet obsequia, non debet fructus percipere. *c. 1. de Feud. c. 8. de Usur. 2.* Si creditor tales fructus percipiat pro damno emergente, vel lucro cessante, vel pro expen-

sis,

sis, vel pro labore, profectò eos non debet computare. *c. 1. de Usur. c. 7. de Jur. jur. l. 8. l. 25. de Pignor. actio. 3. Maritus*, cui pro dote sunt aliquæ possessiones obligatæ, earum fructus percipit, nec in dotem nondum sibi traditam computat, cum frequenter ad onera matrimonii sustinenda fructus dotis non sufficiant. *c. 16. de Usur. 4. Clericus*, cui suum beneficium est obligatum à Laico, illud injustè possidente, percipit fructus, & non computat. *c. 1. de Usur.* quia per occultam compensationem redimit, quod ad ipsum legitime spectat.

201 *Pactum Legis Comissorie*, quando scilicet, inter creditorem, & debitorem convenit, ut si intra tempus statutum debitor non solvat, pignus committatur, & dominium adquiratur creditori, si pignori adjiciatur, etiam ex intervallo, ut contra *Barb. & Abb. tenent. Covar. lib. 5. Var. cap. 2. n. 8. & alii.* Saltem Jure Positivo est irritum ipso jure, nec ex eo aliqua resultat obligatio. *c. 7. h. t. l. fin. C. de Pañ. pignor. l. 12. tit. 13. p. 5.* Nec juramento firmatur, nam licet juramentum sit servandum, cum servari possit, sine dispendio salutis æternæ, nullum tamen jus tribuit creditori; *arg. c. 1. c. 6. de Jur. Jur.* Imò, si debitor justè impeditus non solvat tempore statuto, potest etiam juramento non relaxato, postea oblato pretio debiti pignus redimere: cum juramentum non creditur factum in casum inculpabilis moræ. *c. 7. h. t.* Nec hujusmodi pactum valet, si debitor renuntiet Legi tale pactum prohibenti, quia hæc Lex non tam est introducta in favorem debitorum, quam in pœnam creditorum, & publicæ utilitatis causa, ut tollatur usuræ periculum, cum plerumque pignora quantitatem creditæ pecuniæ suo valore multum excedant, & ut ita feneratorum coarceatur avaritia: cum debitores facillè in talia pacta consentiant fiducia faciendi in tempore solutionem. Aliud est in venditione, in qua tale pactum admittitur: cum enim res justo pretio soleant vendi, non paritur emptor damnus, aut injuriam, si pretio non numerato ad tempus prefixum solutioni, res habeatur pro inempta. Hinc valere pactum ajunt, ut si debitum non sit solutum intra tempus, pignus sit emptum, aut datum in solutum creditori justo pretio, seu arbitrio boni viri, vel Judicis taxando. Imò si paciscentes solum dicant, quod pignus sit venditum, si solutio debiti non fiat tempore prefixo, sub intelligitur, quod sit venditum justo pre-

tio; *arg. L. fin. ff. de Contrah. empt. l. 16. §. fin. ff. h. t. l. 12. tit. 13. p. 5.*

202 *Pignoris obligatio variis modis finitur.* 1. Interitu totali rei. *L. 8. ff. Quib. mod. pign.* Si res deterioretur adhuc in ea manet pignus. *L. 15. tit. 13. p. 5. 2.* Si debitum totaliter sit solutum, vel aliter satisfactum. *L. 11. C. de Pignor. añ. l. 38. tit. 13. p. 5.* Si non est totaliter solutum debitum, sed tantum pars, adhuc remanet obligatio pignoris, potestque pro solutione vendi. *L. 43. tit. 13. p. 5. 3.* Si debitor per sententiam Judicis, licet injustam, absolvatur. *L. 13. ff. Quib. mod. pignor. 4.* Si creditor debitori debitum remiserit, saltem tacitè, & reddendo singrapham. *L. 17. §. 2. ff. de Pañ. l. 7. C. de Remis. pign.* Vel si pignus restituitur debitori, quando non constat, quod ad alienum finem restituit. Si creditor remittat debitum, etiam jus pignoris remisisse censetur: non verò contra, nam etiam si jus pignoris remittat non censetur debitum remisisse. *L. 40. tit. 13. p. 5. 5.* Si tempus, ad quod fuit pignus constitutum, sit elapsum. *L. 6. ff. Quib. mod. 6.* Si creditor recuset recipere debitum, à debitore oblatum, & hic pecuniam obsignaverit, & solemniter deposuerit. *L. 11. C. de Pignor. añ. l. 38. tit. 13. p. 5. 7.* Si creditor consentiat alienationi pignoris à debitore factæ: nam obligationem pignoris censetur remisse. *L. 4. §. 1. ff. Quib. mod. pignor.* Pignus non potest à creditore præscribi, ex defectu tituli, bonæ fidei, & possessionis. Si verò ab ipso debitore, vel ejus hærede possideatur, quia fortè non tradidit debitor pignus, extinguitur pignus 40. annis, nec postea potest pignus peti. *L. 7. §. 1. C. de Præscript. 30. vel 40. ann. l. 39. tit. 13. p. 5.* Si extraneus illud possideat, cum justo titulo 10. annis inter presentes, & 20. inter absentes, & sine titulo 30. annis præscribit. *L. 7. C. de Præscript. 30. vel 40.* sive res sit mobilis, sive immobilis, cum in his Legibus nulla fiat distinctio. *L. 39. tit. 13. p. 5.* Actio directa pignoris à creditore contra debitorem præscribitur 30. annis, si hoc tempore pignus non luat, solutione debiti oblata, ac proinde hoc tempore elapso, non potest debitor pignoratitiam actionem contra creditorem movere. *L. 3. C. de Præscript. 30. vel 40.*

TIT. XXII.

De Fidejussoribus.

203 *Fidejussio sic dicta est à fide, & jussio*: quia fidejubens, alterum de sua fide securum esso jubet. *L. 75. §. 6. ff. de V. O.* Etiam *intercessio* appellatur estque *contractus*, in quo quis *promittit*, se soluturum, quod alius, ut debitor principalis debet, si ipse non solvat. *L. 1. tit. 12. p. 5. ibi: Fiador tanto quere decir, como ome que dà su fe, è promete à oro de dar, ò de facer alguna cosa por mandado, ò por ruego de aquel que le mete en la fiadura.* Qui promittit, & in se alienam obligationem suscipit, dicitur *fidejussor*, *sponsor*, & *adpromissor*: quia pro alio promittit, & in hoc differt à *Correo* debendi: nam hic principaliter, & pro se promittit. Et etiam differt à *mandatore*: nam mandator suo nomine obligatur, & obligationem principalem præcedit: fidejussor regulariter sequitur obligationem principalem. Etiam differt à *Constituto*, nam hic non necessario se obligat pro alio, sicut fidejussor, sed potest quis constituere, quod alter, vel etiam ipsemet debet. Etiam differt ab *expromissore*: nam hic ita in se accipit alienam obligationem, ut principalem reum liberet, & fit novatio obligationis: fidejussor verò remanet obligatus simul cum principali. *L. 1. tit. 12. p. 5.* Fidejussio Jure Civili erat stipulationis species, certam verborum formam requirens. *L. 8. ff. h. t. l. 12. C. eod. l. 6. tit. 12. p. 5.* Et in hoc differt à *mandato*: nam mandatum nudo consensu, & inter absentes constituitur. At verò Jure Canonico. *c. 1. de Pañ. & Hispano. L. 2. tit. 16. lib. 5. R. C.* nequitiam est necessaria stipulatio ad fidejussionem, sed quocumque modo potest fieri. Et ita tenet *Greg. Lop. in l. 6. tit. 12. p. 5. V. Diciendole.* Fidejussio ergo alia est *judicialis*, & propriè *satisfadario* appellatur, quia, scilicet, in iudicio, quis constituitur fidejussor. Et quidem, si fidejussor caveat de *juicio sisti*, *vas* dicitur, *Hispanè: Fiador de la haz*, qui solum se obligat reum, vel carceri restituere, vel Judici presentare. Si caveat de *solvendo iudicato*, *Pras* dicitur, *Hispanè: De juscado, y sentenciado.* Alia est *extrajudicialis*, quæ scilicet extra iudicium, & præcipuè in contractibus adhibetur: quod si à Lege, vel imperio Magistratus inducatur, dicitur *necessaria*. *L. 13. ff. de*

Usurarii. Si absque hac necessitate sit, *voluntaria* erit. Si pro debito solvendo simpliciter fidejussor se obligat; est *fidejussio simplex*. Si in residuum se obligat, hoc est, in casum, quo creditor integrum debitum consequi non possit, *fidejussio indemnitatis* dicitur, *Hispanè: De sacar à paz, y à salvo.* Rursus fidejussio, alia est *principalis*, quando fidejussor pro principali debitore se obligat: alia *sucedanea*, quando pro fidejussore fidejubet. *L. 8. §. fin. ff. h. t.* Ita ut sit fidejussor fidejussoris, imò aliquando, ita quis fidejubet, ut principaliter in se obligationem principalis debitoris suscipiat, ita ut ex fidejussore fiat debitor principalis, & dicitur obligari *insolidum*, *Hispanè: De mancomun.* Et tunc est in electione creditoris etiam ab ipso fidejussore, non interpellato debitore, petere debitum. Si fidejussor facillè possit conveniri, & tantas habeat facultates, ut creditor servari valeat indemnis, est fidejussio *idonea*; *inidonea* tamen, si fidejussor difficile valeat conveniri, vel quia rixosus est, vel quia non habet sufficientes facultates pro debito solvendo. Ideò in nostra Hispania requiritur, quod fidejussores sint. *Legos, llanos, y abonados. L. 8. tit. 10. lib. 9. R. C. l. 4. tit. 20. lib. 8. R. Ind.* In via executiva ne executus incarcerationem debet dare fidejussorem evictionis, *Hispanè: De Sancamiento. L. 19. tit. 21. lib. 4. R. C. Et ibid. Arev. ex n. 53.*

204 Fidejussores accipere possunt omnes illi, qui possunt promissiones, seu stipulationes acceptare. *L. 1. tit. 12. p. 5.* Similiter fidejubere possunt, quicumque se obligare possunt, nisi specialiter prohibentur. *L. 1. tit. 12. p. 5.* Prohibentur 1. furiosi, & infantes. 2. Pupilli sine Tutoris autoritate. Servi, nisi fidejubeant jussu Domini, vel ex peculiari. *L. 19. l. 20. ff. h. t. l. 2. tit. 12. p. 5.* Minor Curatorem habens, sine ejus autoritate nequit fidejubere. Si Curatore caret, fidejubendo obligatur, sed si ledatur, restituitur, imò etsi cum autoritate Curatoris fidejubeat, restituitur in integrum, si ledatur. *Molin. de Just. tr. 2. D. 540. n. 25. Gom. 2. Var. cap. 13. n. 19. 3.* Religiosus sine consensu Prælati, & majoris partis Capituli in Religionibus, in quibus proceditur capitulariter; in aliis autem requiritur Superioris licentia. *c. 4. h. t. c. 2. de Solut. l. 2. tit. 12. p. 5.* Aliè fidejussio est nulla, nec tenetur Religiosus, nec Monasterium; nisi in quantum utilitatem percipit. *Molin. de Just. tr. 2. D. 540.*